

לע"נ אשתי הצדקנית מרת דבורה ע"ה
בת הנאמן ר' מאיר יהודה פישר שליט"א

האם מותר לעבד לומר אהבתי את אדוני כשירותי רווחים רוחניים אצל אדוני

וְאִם-אָמַר יֹאמַר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת-אֲדֹנָי
יש לדון בגוונא שהע"ע גמר את שנות
עבודתו בשנת בצורת ואם יחזור לביתו יצטרך
לחזור על הפתחים ואילו אדונו הוא עשיר גדול
וגם אם יעבד אצלו ישאר לו זמן רב ללמוד
תורה ולקיים מצוות ברווח, האם יהיה מותר
לו לומר אהבתי את אדוני ולהרצע בכדי שיוכל
להמשיך לעבוד את הקב"ה בנחת אצל אדונו,
[וכן יל"ד כשנמכר לא' מגדולי ישראל ששם
רמתו הרוחנית עולה מאשר בביתו] או שעצם
המצב של העבדות לבן אנוש ולא לקב"ה הוא
מצב שהקב"ה אינו חפץ בו גם במקרה שיעבוד
את הקב"ה במדה פחותה ואונס רחמנא
פטריה.

ובפשטות המושכל ראשון נראה שאם
התורה שללה את המצב שיהודי נמצא תחת
עבדות אדם אחר משמע שזהו מצב הסותר
את כל העבודת ה' שלו, ובמלבי"ם [פ' בהר]
כ': "כי עבדי הם וכו' ר"ל אחר שפדיתם מבית
עבדים באותות ובמופתים מאז נקנו לי להיותם
עבדי.. ואחר שהם קנוים לי לא יתפס בהם קנין
אדון אחר ועל תנאי זה הוצאתם", ומשמע
מדבריו שזהו תנאי בסיסי במהותו של יהודי
שלא יתפס בו כלל קנין מלבד הקב"ה [ומה
שנשאר עבד לאחר הרציעה הוא בגדר עונש
מגזה"כ].

ומאיך מד' חלק ממפרשי התורה משמע
שכל הבעיה היא מבחירתו האישית של העבד
לעבוד אדם אחר ולא לעבוד את הקב"ה,
האברבנאל כ': "תחת אשר הערה לעבדות
נפשו נפסק מעליו עול תורה וקבל על עצמו
מוטות חבלי אדם ועבודתו עבודתו ואהבתו",
הכלי יקר כ': "ומ"מ ק' שהגב ירצע מיד אף
אם יש לו ממה לשלם..תשובה לדבר..וכן מוכר
עצמו מחמת דוחקו גם הוא אנוס על פי דבר
הדוחק הגדול אשר הביאו לידי מדה זו. אך גם
את זה לעומת זה נתנה לו התורה מקום לצאת
לחירות אחר שש והוא מרצון טוב בלתי שום
אונס כלל, ואם אמר יאמר העבד אהבתי את
אשתי ואת בני לא אצא חופשי, והרי הוא בוחר
להיות עבד לעבדים ומסיר אוזנו משמוע בקול
ה' אז דין הוא שילקה באוזנו", הרי לן שרק
כשאומר זאת "בלתי שום אונס כלל" כל' הכלי
יקר אז נחשב ש"בוחר להיות עבד לעבדים

ומסיר אזנו משמוע בקול ה'" ולא בגוונא
שבבית אדונו יוכל להמשיך לשמוע בקול ה'
ואילו בביתו יקשה עליו דבר זה.

ומצינו שנח' התוס' האם שרי למכור עצמו
במקום הצורך דבגיטין מא. לגבי ח"ע וחצי
ב"ח הק' התוס' [בד"ה לישא] וא"ת וימכור
עצמו בעבד עברי דע"ע שרי בשפחה וי"ל..
דגר ומשוחרר אין נמכרין בע"ע משום דבעינן
ושב אל משפחתו", ומאיך בתוס' בב"ב [ג.].
תי "ואור" דאין זה תקנה דאסור למכור עצמו
בעבד עברי כדאמרינן בפ"ק דקדושין אוזן
ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים",
ועי' בטור"א [חגיגה ב:]: שהק' מתוס' בקדושין
[סט] שלמדו ג"כ "דליכ' איסורא למכור עצמו
בעבד עברי אלא שלא לצורך", הרי לן מח'
התוס' האם שרי לצורך מצוה למכור עצמו.

ובשו"ת חות יאיר [ק"מ] כ' דבחזן ליכא
איסור דכי לי בני" עבדים שא"ז עבודת עבד
אלא מכבד ד' בקולו לשמח אלקים ואנשים,
ויכול להשכיר א"ע לו' שנים", ובקצה"ח [שלג
ז] כ': "ולענ"ד לא נהירא דבריו בזה...מוכח מזה
כיון דמלמד חוזר דאע"ג דהוא עושה עבודת
ה' עבד ה' מיקרי אבל מה שהתקשר לאחרים
אינו עבד שלהם ויכול לחזור, וא"כ ה"ה בחזן
זהו ברור", ואולי תלוי נידונינו במח' הראשונים
והאחרונים הנ"ל ויל"ד.